

Seksjon for studieadministrasjon

Handlingsplan for tilgjengelighet og tilrettelegging ved UiT (2021-2024) - Høringssvar fra Det juridiske fakultet

Vi viser til høringsbrev om handlingsplan for tilgjengelighet og tilrettelegging datert 6.12.2020, og takker for muligheten til å få gi innspill innenfor et viktig område.

Ved Det juridiske fakultet har vi flere studenter med behov for tilrettelegging, inkludert studenter med multiple funksjonsnedsettelse og omfattede behov for tilrettelegging av bygg, IKT og i undervisnings- og eksamenssituasjonen. Fakultet har derfor et godt erfaringsgrunnlag og har benyttet disse erfaringene i utarbeidelsen av høringssvaret.

Innledningsvis i dette høringssvaret gis noen overordnede innspill. Deretter følger innspill i hovedsak knyttet til arbeidet med tilrettelegging av studiesituasjonen for studenter, og i mindre grad om universell utforming som sådan.

Overordnet

En handlingsplan er viktig for å beskrive og sette søkelys på arbeidsområdene innenfor tilrettelegging og tilgjengelighet, utfordringer, tiltak som bør iverksettes og hvem som skal ha oppfølgingsansvar.

Handlingsplanen må beskrive hvem som har ansvar for hva, siden dette er et omfattende område med mange aktører og hvor det kan være vanskelig å orientere seg for både studenter og ansatte. Oversikten over lover, forskrifter og standarder som gis til sist i handlingsplanen, er også fint å ha lett tilgjengelig.

Handlingsplanen bør imidlertid innrettes mer operativt. Forslaget oppfattes å være mer rettet mot å beskrive et «system» for saksområdet tilgjengelighet og tilrettelegging, enn å beskrive hvordan en rent praktisk sørger for tilgjengelighet og tilrettelegging i henhold til de krav som gjelder. Det er et behov for raskt å styrke det operative arbeidet rettet mot enkeltstudenter.

Det er foreslått at handlingsplanen skal vedtas av LMU. Siden dette presenteres som en ny handlingsplan (ikke en revisjon eller oppdatering av forrige plan), bør den i likhet med den tilstøtende og nylig vedtatte *Handlingsplan for likestilling, mangfold og inkludering* vedtas av universitetsstyret. Ifølge UH-loven §4-3 er det styret som har det overordnede ansvaret for læringsmiljøet, herunder at det er utformet etter prinsippet om universell utforming. I henhold til bestemmelsene i loven skal LMU ha et oppfølgingsansvar og rapportere til styret. Det bør derfor også vurderes om LMU skal tillegges mer ansvar for tiltak i handlingsplanen.

I høringsbrevet om justering av fellestjenestene, ble det orientert om at universitetsdirektøren planla å legge frem for drøfting et eget forslag om å la tilrettelegging i studiehverdagen for studenter med behov for spesiell tilrettelegging bli en del av fellestjenestens oppdrag, etter modell fra NTNU (ePhorte

2016/1524). Vi kjenner ikke til om denne drøftingen er foretatt, om forslaget til handlingsplan bygger på slik drøfting eller om det skal gjøres i en senere prosess. Dette bør slik vi vurderer det, i alle tilfeller ses i sammenheng.

Organisering, ansvarsdeling, prioriteringer og satsingsområder

Tydelig organisering og ansvarsfordeling av tilretteleggings- og tilgjengelighetsarbeidet ved UiT er et viktig og etterspurt fokusområde som fakultetet har savnet. Vi er derfor svært positive til at dette skal inn i handlingsplanen. En klar ansvarsfordeling vil være med på å synliggjøre ansvarsområder og effektivisere arbeidet med tilrettelegging, slik at man enkelt kan finne og kontakte de som har ansvaret.

Som følge av den administrative omorganiseringen i ADM-2020 fremstår det nå som uklart hvordan dette arbeidet og ansvaret er organisert og fordelt mellom nye og gamle enheter på nivå 1, og hvilken enhet på nivå 1 som har tilrettelegging og universell utforming som særlig ansvar og prioritet. Det er i høringsbrevet særlig bedt om innspill til ansvarsfordeling, og vi gir i dette høringsinnspillet synspunkter om dette innen flere av områdene.

Nasjonale målsettinger og krav er omtalt flere steder, men handlingsplanen er imidlertid mer uklar når det gjelder konkrete mål, satsinger og prioriteringer ved UiT i planperioden. Til sammenligning var det i den forutgående handlingsplanen (for perioden 2017-2020) angitt konkrete prioriteringer. Vi mener dette må på plass også i den nye handlingsplanen. Kanskje er det naturlig å starte med å gjennomføre evalueringen som foreslås i punkt 2 i Fokusområde 5 for å sikre et godt grunnlag for beslutninger og utvikling av tilretteleggingsarbeidet. Utvikling av felles retningslinjer for individuell tilrettelegging er også noe vi mener må prioriteres så tidlig som mulig (se nærmere omtalt nedenfor).

I handlingsplanen foreslås det at «enhetene, FUF og LMU» skal ha ansvar for at «Handlingsplanen skal konkretiseres i årlige aktivitetsplaner og rapportere om arbeidet til LMU.» Det er her uklart hvem som er omfattet i kategorien «enhetene», og videre hvordan det skal gjøres prioriteringer i disse aktivitetsplanene, og hvem som har ansvaret for å prioritere. Som nevnt overfor må det operative tilretteleggingsarbeidet komme tydeligere fram i handlingsplanen ved at ansvar fordeles tydelig, arbeidet organiseres hensiktsmessig og det kommer på plass felles retningslinjer som bidrar i arbeidet med å gjennomføre konkrete tilretteleggingstiltak for den enkelte student på ulike fakulteter og enheter.

Koordinering, felles retningslinjer, utredningsarbeid og kompetansebygging

Handlingsplanen formulerer innledningsvis som en sentral målsetting at studenter skal få likeverdig behandling, uavhengig av studie-, fakultets- og campustilhørighet. Vi støtter at dette er viktig. Som et tiltak for å oppnå dette, foreslås det i handlingsplanen at det skal etableres *en rådgivende og koordinerende instans* i FUF som skal bistå fakultetene i arbeidet med tilrettelegging. Det juridiske fakultet støtter dette. Handlingsplanen bør også tydeliggjøre at denne instansen da vil ha ansvar for kunnskapsformidling til fakultetene, slik at ansvaret for å holde seg oppdatert på nye lover, krav, systemer og lignende innenfor universell utforming og tilrettelegging ikke bare overlates til det enkelte fakultet.

Foruten å koordinere og være rådgivende, foreslås det i handlingsplanen at det på nivå 1 skal utvikles felles rutiner for individuell tilrettelegging ved UiT. Dette mener vi er et svært viktig tiltak. Det er stort behov for både *rutiner og retningslinjer* for tilretteleggingsarbeidet, som fakultetene så kan legge til grunn i sitt arbeid. Dette vil også være et viktig grep for å oppnå likebehandling på tvers av fakulteter. I særlig grad har fakultetet erfart at ordningen med studentassistent er svært krevende å forvalte. Herunder er ansvarsgrenser med til dels overlappende støtteordninger hos eksterne instanser som NAV, kommune

mv., samt håndtering av arbeidsgiveransvaret for studentassistentene både uklart og krevende. I forbindelse med koronasituasjonen har håndtering av arbeidsgiveransvaret vist seg ekstra utfordrende.

Både NTNU og UiO har felles retningslinjer for studentassistentordningen, og dette må prioriteres å få på plass også ved UiT. Fakultetet har vist til behovet for slike felles retningslinjer i dialogmøter med universitetsledelsen. Ledelsen har bekreftet at det skal fastsettes konkrete retningslinjer ved UiT for tilretteleggingsarbeidet for studenter med behov for særlig tilrettelegging, og at ansvaret for dette er lagt til nivå 1. Utvikling av felles retningslinjer må derfor fremkomme eksplisitt i handlingsplanen, og må ha prioritet foran mange av de andre tiltakene som foreslås.

I handlingsplanen foreslås videre at denne instansen på nivå 1/FUF skal ha ansvar for å *kartlegge behov og utarbeide kompetansehevede tiltak* for ansatte i samarbeid med aktuelle aktører, og at fakultetene har ansvar for å melde inn kompetansebehov. Også dette tiltaket støttes. Det er imidlertid uklart hvem som er tenkt i kategorien «ansatte», men vi forstår det slik administrativt ansatte er inkludert her.

Rollen som rådgivende og koordinerende instans på nivå 1, bør også innebære ansvaret for å utføre *utredningsarbeid*. Det overordnede regelverket gir ikke klare føringer på hvordan tilretteleggingsplikten skal ivaretas innen høyere utdanning, og hensynet til likebehandling taler for at den koordinerende instansen bør ha et særlig ansvar her.

Organisering av og ansvarsfordeling på dette saksområdet må besluttet basert på intensjonene med ADM2020-prosessen, oppfølging av denne og resultatene av prosessen med tanke på ressurser, bemanning og kompetanse ved fakultetene. ADM2020-prosessen har ført til at flere fakultet ikke lenger har ressurspersoner og kapasitet i samme omfang som før på dette saksområdet.

Kunnskap om ansvarsfordeling mellom UiT og eksterne aktører/støttetiltak (statlig, kommunal, fylkeskommunal) er viktig, slik at dette tas hensyn til og innarbeides i det operative tilretteleggingsarbeidet. I slike saker er det gjerne formålstjenlig å samarbeide med den nasjonale rådgivende instansen *Universell*. Nivå 1 må ha ansvar for nødvendige utredninger, avklaringer av ordninger, samarbeid og ansvarsavklaringer med eksterne aktører for at UiT skal arbeide mest mulig effektivt også på dette området. En slik arbeidsfordeling vil komme alle fakultetene til gode i konkrete saker som gjelder tilrettelegging. Studentene forventes dermed å bli bedre ivare tatt gjennom et mer enhetlig tjenestetilbud som er uavhengig av det enkelte fakultets ressurser og kompetansesituasjon.

Økonomiske forhold

Handlingsplanen omtaler ikke økonomi, herunder hvorvidt det er aktuelt med tildeling av midler som kan benyttes til sentrale- eller fakultetsvise tiltak. Fakultetene må nå dekke tilretteleggingstiltak for studenter over eget budsjett, en utgiftspost som det er vanskelig å forutberegne. Økonomiske forhold bør slik vi vurderer det derfor tas i betraktning i det videre arbeidet med handlingsplanen, og særlig vurderes opp mot handlingsplanens uttalte mål om likebehandling av studenter på tvers av fakulteter.

Avslutningsvis gis følgende kommentarer:

- Forsiden bør tydeliggjøre at handlingsplanen gjelder studenter.
- Formålet med handlingsplanen bør også tas inn innledningsvis (nå er den på side 6).
- Noen av «tiltakene» som er foreslått i tabellen er formulert mer som «mål» eller «krav», enn som «tiltak».

- Angivelsen av ansvarlige enheter bør som nevnt ses nærmere på, og da kanskje med særlig henblikk på om det snakk om universell utforming i stort, eller den mer praktiske/operative tilretteleggingen av studiesituasjonen for studenter.
- Det er uklart hva som i handlingsplanen menes med samlebegreper som «enheter», og «sentrale enheter». Dette må presiseres tydelig, også siden det nå er mange nye enheter på nivå 1 som følge av den administrative omorganiseringen ved UiT. Videre er det noen steder uklart hvilke grupper som er inkludert når det står «ansatte» (administrativ/teknisk ansatte, faglig ansatte, alle?).
- I fokusområde 3 *Utstyr og fysiske fasiliteter* foreslår vi at det tas med punkter om tildeling av egne arbeidsplasser for studenter med særskilte behov (fordelingene gjøres av fakultetene i samarbeide med BEA, men bør om mulig koordineres bedre), og samarbeid internt ved UiT knyttet til håndtering av utstyr som studenter får fra Hjelpemiddelsentralen.
- I fokusområde 5 Individuell tilrettelegging foreslår vi at det etableres tiltak som skal sikre nødvendig samarbeid med andre instanser som NAV, fylkeskommune, kommune, og videregående skole, som skal bidra til at universitetet har kunnskap om de forskjellige ordninger, at studentene ikke faller mellom ordninger, og at overgangen mellom videregående skole og universitetet blir så god som mulig.
- Arbeidet med universell utforming av e-ressurser skiller ikke mellom krav til IKT-system og krav som gjelder bruk av IKT-systemer. Det er dermed ikke umiddelbart logisk med involvering av fakultetene slik som det er beskrevet i handlingsplanen på side 17 og 18. Det må tydeliggjøres hvordan en følger opp krav til produkt (IKT-system) og krav til bruk (innholdsproduksjon).
- Oppstilling av IKT-systemer som må oppfylle WCAG-krav kan oppfattes å være tilnærmet uttømmende, noe som er sterkt misvisende. Det bør vurderes å omformulere dette.
- Innledningsvis på side 6 omtales «utformingen av undervisning og vurdering». Det er uklart om undervisningen her også er ment å omfatte studentenes arbeid på egenhånd utenom lærerorganisert undervisning.
- Generelt bør begrepsbruk gjennomgås, for eksempel eksamen/vurdering, undervisningsformer/læringsformer.
- Informasjonskampanjen som omtales på side 13 må omfatte informasjon som gjelder ulikheter når det gjelder tilrettelegging på videregående skole og høyere utdanning. Dette kan også inkluderes i andre tiltak som gjelder informasjon rettet mot søkere og studenter.

Vennlig hilsen

Øyvind Edvardsen
fakultetsdirektør

Hege Skarsfjord
studiesjef